

Marià Vaireda i la novel·lística catalana

S'ha dit que la novel·la és l'èpica moderna. Els poemes èpics màxims se'n han escrit sota la "Ilíada" i l'"Odissea" d'Homer. Aquests poemes èpics encara no han estat superats. Ells resten com la forma clàssica d'aquest gènere de poesia.

Modernament, en el segle dinovè, l'èpica ha adquirit extraordinària importància en la novel·lística. Balzac amb la creació de la novel·la realista, marca l'inici de l'extraordinari desenvolupament de la novel·la moderna.

El llibre que tothom llegeix HOMES DE CATALUNYA MIQUEL BADIA 2 pessetes

A Catalunya, Marià Vaireda va ésser un dels precursors de la nostra novel·la. Per bé que la seva producció és reduïda, resta com un novel·lista característicament èpic.

Vaireda, nascut en la comarca olotina, havia estat pintor abans que escriptor. Aquesta condició de pintor és nota en la seva literatura. Hi ha literats novel·listes que són pintors-escriptors.

Marià Vaireda és abans de tot un escriptor no sols de paisatges, sinó també d'ambients. La vivacitat, el color que dona als seus personatges i a les escenes que pinta, forenquen a les seves novel·les i contes un encis de quadre de l'època.

En la literatura catalana aquesta manera de veure les coses ferrenya, salvatge, i un poc ingènua, ha format tot un gènere característic. Els "Dramas rurals", la "Soltada" de Víctor Català, els "Sots feréstecs", de Raimond Caselles; la "Terra baixa" i altres dramats d'Àngel Guimerà, presenten un fons comú de violència i de dramatisme primari.

3.000 exemplars venuts HOMES DE CATALUNYA MIQUEL BADIA

En la novel·la "La Punyalada" hi ha un argument d'una truculència una mica efectista, però la justesa de certs tipus, les seves descripcions i l'evocació de l'ambient fan que resulti un llibre interessant i agradable.

La novel·la de pintura d'ambients del segle passat no s'ha cultivat gaire a Catalunya. Modernament Joan Santamaría amb la seva novel·la "Adam i Eva", i Alfons Maseras amb "L'Estudiant de Cervera", ens han donat unes belles mostres d'aquest gènere.

Seria convenient que els editors catalans procuressin reeditar obres com "La Punyalada" i d'altres del nostre reixament que fa temps que estan exhaurides. Aquestes obres, posades en fotografia actual i corregides de les seves faltes de llenguatge, podrien integrar el nostre públic actual i donar-nos una bella mostra de l'eforç dels nostres precursors literaris.

JAUME TERMENS

El llibre que tothom llegeix HOMES DE CATALUNYA MIQUEL BADIA

SECCIO CATALANA

V a l è n c i a

CRISI I MISERIA!

La nostra fresca i bella germana meridional sent avui el daler de la vida nova de la renexença, i es belluga i fa i desfà com els infants. I veieu com tots els valencians de la capital us d'usen, jolosos, que mateix que en vint anys han transformat la ciutat, tot allò que avui sembla tan gran i tan modern ho enderrocaran i d'aquí a un quart de segle veureu com basteixen una capital nova.

INTERNACIONALISME I CATALANISME

Davant mateix de l'estació nova, que va construir una vintena d'anys enrera el meu amic esperantista de Barcelona, Antoni Masera, i que ja ara ha de canviar de lloc perquè no faci nosa al modern corrent transformador ciutadà, hi ha un de tants hotels com poden trair a València. Es diu "Internacional". Abans s'anomenava "Nacional". Què ha passat? Senzillament: que se n'han fet càrrec dos catalans, un Parramon i un Verdguer. I els catalans són internacionalistes perquè són catalanistes i viceversa.

ESPARZA I CASTELLANO

Aquest cognom navarrès, Esparza, abunda entre els valencians. I són valencians valencianíssims els qui avui el presumeixen per aci. Així el president de l'Associació Obrera d'Estudiants Universitaris de Barcelona, i el director de la més important Acadèmia Mercantil de la capital del País Valencià. Per això aquest darrer m'invità que parlés en català als nombrosos alumnes de la seva Acadèmia. I per obra i gràcia d'un director que es diu Esparza, tots els alumnes d'un centre decent a València escoltaren religiosament un discurs en la llengua de Jaume I.

I aneu a la fàbrica de farines més gran del País. I us meravellareu de veure tants sacs de blat que sembla que tot el forment de Castella ve a parar aci. I naturalment, l'amo de tot això és el senyor Castellano. Però, miracle del País Valencià: aquest Castellano és valencianíssim com aquell Esparza. I així sí que és gran miracle perquè és ben natural: que a València tot se torni valencià no és pas menys normal — de normalitat universal — que el fet que a Castella tot se torni castellà.

Mireu com després l'onada, per forta que sigui, acaba amb un llogoteig suau que en fon dolçament entre els grans de sorra; i fins reula una mica, arressegada pel seu propi pes. És la vellesa de les generacions.

Però els homes no són tan mansos com l'aigua quan els arriba la decadència. No saben resignar-se tan serenament a què una altra onada els passi per damunt. No saben acotar el cap sota els lleis de la Natura. I ve la lluita. Aturar la nova onada és la preocupació més gran dels homes que decauen; posar-li obstacles, posar-li dies; arrabassar trossets de la massa jove per a engruixir-ne i reforçar-ne la massa caduca.

N'hi ha que prenen per arma la burla i l'escepticisme. Es burlen dels ímpetus de les joventuts. Els motegen; qui inventa els atributs de "els caps calents", "els de la flamarada", "els de la ceba"? I retreuen lòricament els fracassos dels ímpetus de la pròpia generació, les desercions, els desencanyis. I profetitzen: "acabareu com nosaltres; no fareu res; fracassareu, desertareu, us desillusionareu".

N'hi ha d'altres que havien tingut gran empenya i grans propòsits i els ha sorprès la vellesa sense que haguessin pogut acabar de realitzar-los. Aquests es dolen de veure una generació darrera d'ells que s'aixeca en onada poderosa disposada a passar rabent per sobre les escorrialles de l'anterior. Es dolen de veure que aquells que vénen darrera es dirigeixen més lluny que ells.

Voldrien, alguns, que llur obra incompleta fos conservada. Voldrien que així com ells, ja acabades les il·lusions i les forces per a construir, es conformen amb allò que tenen i ho conserven amb tot l'amor que un home posa en el fruit dels propis esforços, els altres es dediquen també a contemplar-ho, estimar-ho i conservar-ho. No pensen que l'obra només té valor quan és pre-

zès. Això no seria miraculós sinó repugnant com tot inversionisme.

ELS DE LA CEBA

I tanmateix els borbons, i justament perquè no eren castellans ni espanyols, volgueren imposar la castellanització a València. I amb això han produït un farnat com si barregem te i cafè. Però els qui de naixença s'han fet a la barreja de te i cafè, troben estrany el gust del cafè pur o el gust del te pur. I contra aquesta corrupció o desnaturalització s'han aixecat una dotzena de valencians selectes, i han dit: és l'hora de la regeneració de la puresa, del destrament. El valencià ha d'ésser tan valencià a València, com el castellà ha d'ésser castellà a Castella. I aquests homes han fundat el "Centre de Cultura Valenciana", i "Proa", i "Acció d'Art", i "La República de les Lletres" i faran el miracle de redimir València. I aquests homes són els de la ceba, com ho eren, els pocs catalans que trenta anys enrera fent de catalanistes, van provocar la redempció cultural de Catalunya. Ara mateix hi ha anunciada la III Setmana Cultural de València, que donarà lloc a grans solemnitats. I aquests senyors de la ceba valenciana es veuen triomfar tant de pressa que més aviat han de frenar. D'aquí a poc temps serà tan gran el clam popular per la correcció valenciana que no saben d'on trauran els professors de llengua valenciana. Per això els centres docents de València que tenen més naó o més visió es preparen a posseir elements d'estructura valenciana. Els quatre senyors de la ceba es poden trobar d'un moment a l'altre que siguin els amos de la cultura ideal i oficial del País Valencià.

I els primers a comprendre aquestes coses tan estranyes en els pobles occidentals per una política corruptora secular, són els de la ceba, ceba que un bon dia es torna corona de llorer, com per art de màgia.

DELFI DALMAU

3.000 exemplars venuts HOMES DE CATALUNYA MIQUEL BADIA

Sempre més enllà

La marxa ascendent de la humanitat no es produeix pas per un curs seguit. Es fa a canades. Cada generació és una onada. Les unes són fortes, inflades; les altres són baixetes, lentes i febles. De tant en tant n'apareix alguna d'aquelles tan altes, tan plunxants, que fan trontollar els penyals, i destrocen i arrosseguen.

Així és en la ciència, en el moviment social, en la política. Mireu com després l'onada, per forta que sigui, acaba amb un llogoteig suau que en fon dolçament entre els grans de sorra; i fins reula una mica, arressegada pel seu propi pes. És la vellesa de les generacions.

No fa gaires dies que un articulista polític es lamentava de la mania d'anar sempre més enllà. Però, si cal que sigui així!

Sempre que un grup ha arribat a realitzar les seves aspiracions, ha sorgit un altre grup que ha proclamat unes aspiracions més avançades. Així s'ha fet l'evolució inaturada de la Humanitat. I així ha d'ésser encara, puix que mentre no arribem a la perfecció no podem aturar-nos.

Si després dels liberals de les primeries del segle dinovè, no haguessin sortit els republicans, avui estaríem encara sota la dominació borbònica.

Si després dels republicans no haguessin sortit els socialistes, els obrers no s'alliberarien mai del despotisme burgès més o menys atenuat.

Igual com el catalanisme liri ha hagut de seguir el catalanisme pràctic perquè l'autonomia fos un fet; i a l'autonomisme ha de seguir el sentiment nacional perquè Catalunya recobri, espiritualment i material, tota la seva personalitat, aquella personalitat ben concreta, ben robusta i ben pròpia que és indispensable a totes les nacions modernes per a contribuir a la germanor dels pobles i al millorament de la condició humana.

I després de tot això, socialisme, nacionalisme, què vindrà?... No ho podem preveure, però és segur que apareixeran noves idees. Implantant tot allò que avui és una aspiració, se'n faran visibles les imperfeccions i els homes nous pensaran en superar-les.

Els que forem avui l'onada que avança, serem demà l'onada que es fon. També darrera

nostre vindran uns que voldran anar més enllà, que trobaran insuficient la nostra obra. No ens ha pas de dolre! Perquè nosaltres acabem les forces, el món no s'ha d'aturar.

Que nosaltres no siguem dels que volen fer eterna la rita que llurs passos han assolit! Que no ens girem mal contra la generació que ens estalona!

Ara que encara hi som a temps, fem provada de bons propòsits i de força de voluntat perquè amb intel·ligència, comprensió i generositat la perspectiva dels anhels que es formen darrera nostre. No vulguem ésser d'aquells irònics desencanyats del món — en el fons són decepcionats d'ells mateixos — que s'esforcen per enconar-nos llur escepticisme casolà als joves il·lusionats. No siguem dels amargats que es dolen de veure's superats pels altres. Ni menys dels egoistes cruels que defensen a costa de la sang dels homes el manteniment de llur obra defectuosa.

Amb aquesta provisió de veritable seure, quan ens arribi l'hora de declinar comprendrem que ha d'ésser així, que el món ha d'avançar per sobre les nostres coses defallits; que la nova joventut no pot tenir el mateix criteri nostre; que hem deixat coses per fer i que algú les ha de fer. Confessem noblement: "nosaltres ja no podem fer res més, que estem esgotats; però vosaltres podeu fer-ho". I ens sentirem satisfets d'haver estat continuadors i precursors.

I aleshores serem capaços d'assolir l'alta glòria de facilitar els primers passos de l'onada jove que avanci; l'alta glòria d'aguantar el final de la nostra vella obra per exolupgar tots aquells que construïren els fonaments d'una nova cultura.

Així la nostra decadència serà venerada. Si tinguéssim la sort que els que avui comencen a estar liestos es fessin també aquesta bona provisió i els acomplissin, l'aveng de la Humanitat es faria en els nostres temps tan suau, que seria l'enveja de tots els temps. Per a això només caldria que pensessin que als vells contes els nous no els serveix de res el crit de "no passareu!" perquè sempre són els nous els que passen, a la fi.

ANNA MURIA

Un gran èxit editorial HOMES DE CATALUNYA MIQUEL BADIA

Avant-programa del II Congrés Monogràfic Català de Medicina

Organitzat per "Annals de Medicina" i patrocinat per l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques, la Societat de Cirurgia i l'Associació de Metges Hidrolegs de Catalunya, tindrà lloc els dies 11, 12 i 13 de setembre del 1936, a Caldes de Malavella, el II Congrés Monogràfic Català de Medicina sota el següent programa:

- 1. Pòncies: 1. Fisiopatologia. Ponent, doctor F. Brogà i Guerra. 2. Diagnòstic. Ponent, doctor T. A. Pinós i Marsell. 3. Les dispèpies en els operats d'estómac. Ponents, doctors R. Canals i Mayner i J. Ramonells Rifa. 4. Tractament medicamentós. Ponent, doctor J. Surós i Forn. 5. Dietètica. Ponent, doctor J. Vilardell i Permanyà. 6. Crenoteràpia. Ponent, doctor J. Pi Sunyer i Bayo.

Notes: 1. Sols s'admetran comunicacions relatives a l'objecte monogràfic del Congrés i a les indicacions terapèutiques de les aigües de la localitat on aquell se celebra. Les comunicacions hauran d'ésser anunciades al senyor secretari abans del dia 20 de juliol del 1936 i lliurades al president de la taula abans de començar la sessió. 2. Les Oficines del Congrés estan instal·lades al primer pis del Casal del Metge (Redacció d'Annals de Medicina) i restaran obertes de set a dos quarts de nou del vespre fins el primer de setembre.

3. Els Congressistes seran hostes dels Balnearis de Caldes de Malavella durant els dies del Congrés.

4. Resta limitat el nombre de Congressistes a la capacitat d'allotjament dels Balnearis de Caldes de Malavella, per la qual cosa es fa avinent que en cas d'haver-se de limitar el nombre d'inscrits es farà per ordre rigorós d'inscripció.

5. La quota de Congressista Numerari serà de 25 pessetes, i la de Corporatiu de 50 pessetes i donaran dret a les publicacions del Congrés. La quota de Congressista Agregat serà de 20 pessetes, sense tenir dret a les publicacions però sí a tots els actes.

6. L'inscripció cal dirigir-la al senyor secretari del Congrés, doctor J. Sala i Roca, al Casal del Metge abans del dia 20 del mes d'agost del 1936.

CATALANS:

Llegiu tots els dimecres, divendres i diumenges, la nostra SECCIO CATALANA